

Aşağıdaki sorularımın **Tarım ve Orman Bakanı İbrahim YUMAKLI** tarafından Anayasa'nın 98'inci, TBMM İktüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Nejla DEMİR

Ağrı Milletvekili

Şubat, Mart ve Nisan 2025'te yaşanan zirai don felaketi nedeniyle 65 ilde 470 bin çiftçinin ürünü zarar görmüştür. Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile açıklanan zirai don destek programına göre, TARSİM tarafından sigortalanan 50 bin 300 çiftçiye TARSİM üzerinden 23 milyar TL ödeme yapılacağı, sigortası olmayan ancak ÇKS kaydı bulunan 420 bin çiftçiye ise 23,5 milyar TL destek sağlanacağı duyurulmuştur.

TBMM'de kurulan Meclis Zirai Don Komisyonu 20 ile gidilerek çiftçiler ve ilgili uzmanlar dinlenildi. Sahada da görüldüğü gibi ÇKS girişi olmayan yüzlerce çiftçinin zirai dondan etkilendi gözlemlendiği ve tespitler yapılmasına ÇKS girişi olmayan çiftçi destekleme kapsamına alınmadı ve zararı karşılanmayacak olmayası kabul edilemez. Bununla birlikte çiftçinin borçlarının mutlaka ötelenip faizlerin silinmesi ve icraların durdurulması gerekiyordu ancak iktidar tarafından bu yönlü bir adım da atılmadığı gibi dondan zarar gören tarla bitkileri ve hububat gibi bazı ürünler değerlendirmeye dahi alınmamıştır. Dolayısıyla söz konusu düzenleme, birçok açıdan çiftçilerin mağduriyetini artırmaktadır. ÇKS kaydı bulunmayan çiftçiler hiçbir şekilde destek alamayacaktır. Ayrıca 16 il (Ağrı, Bitlis, Batman, Bayburt, Hakkâri, İstanbul, Kars, Ardahan, Iğdır, Mardin, Muş, Rize, Siirt, Şırnak, Van, Bartın) kapsam dışında bırakılmıştır. Bu illerde özellikle kısmi don ve kuraklığı da içerecek şekilde ürün kayıpları yaşandı. Ancak çiftçilerin bu zararları hiçbir şekilde dikkate alınmamıştır.

Öte yandan yalnızca 16 meyve ürünü destek kapsamına alınmış, buğday, arpa, sebze ve tarla bitkileri gibi birçok ürün göz ardı edilmiştir. Bu durum, özellikle tarla bitkileri üreticileri ve hububat üreticisi çiftçilerin mağduriyetini büyötmektedir.

AKP iktidarının yıllardır sürdürdüğü tarımı tasfiye eden politikalarının bir sonucu olarak çiftçi borç batağına sürüklenmiş, üretim maliyetleri artarken destekler yetersiz kalmıştır. Zirai don ile birlikte Çiftçiler üretmedikleri ürünlerden dolayı maliyet ve borçlarını karşılayamazken, borçlarını ödeyemez hale gelmiş, hacizlerle karşı karşıya bırakılmıştır.

Bütün bu eksiklikler ile birlikte özellikle ÇKS kaydı olmayan ve kırsal alanda bulunan çiftçilerin zararlarına ilişkin zarar tespit çalışmasının yapılmadığı iddia edilmektedir.

Bu bağlamda;

1. Zirai don felaketinden zarar gören **ÇKS kaydı olmayan çiftçilere** herhangi bir destek sağlanmamasının gerekçesi nedir? Bu çiftçilerin mağduriyetlerinin giderilmesi için Bakanlığınızın bir çalışması var mıdır?
2. Buğday, arpa, sebze ve tarla bitkileri gibi ürünler neden kapsam dışı tutulmuştur? Bu ürünlerin hiçbir şekilde zirai dondan olumsuz etkilenmediğine ilişkin somut verileriniz var mıdır?
3. Buğday, arpa, sebze ve tarla bitkileri gibi ürünler üreten çiftçilerden söz konusu ürünlerinin zirai dondan etkilendiğine ilişkin ilgili kurumlara herhangi bir başvuru yapılmış mıdır? Bu ürünlere dair hasar tespiti yapılmış mıdır? Yapılmışsa sonuçları nelerdir?
4. Zarar gören çiftçilere yönelik destek ödemelerinin **hangi takvimle** yapılması planlanmaktadır?
5. Tarımsal sigortası ve ÇKS kaydı olmayan ancak ürünleri tamamen zarar gören çiftçilerin kayıpları hangi yöntemle telafi edilecektir?
6. ÇKS kaydı olmayan ve kırsal alanda bulunan çiftçilerin zararlarına ilişkin zarar tespit çalışmasının yapılmadığı iddiası doğru mudur?
7. Zirai don dışında, aynı dönemde yaşanan **kuraklık, dolu ve aşırı sıcak** nedeniyle zarar gören üreticiler için ayrı bir destek programı planlanmakta mıdır?
8. Tarım ve Orman Bakanlığı, iklim krizine bağlı olarak artan tarımsal afetlere karşı **önleyici politikalar** geliştirmek için kalıcı bir planlama yapılması ile birlikte fon veya bütçe ayırmak ile ilgili bir programı var mıdır?